

2. Битинас Б. Структура процесса воспитания. /Методологический аспект. – Каунас: Швилса, 1984. – 190с.
3. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М., 1975. – 304с
4. Леонтьев О.М. Проблемы развития психики. – М.: Изд. Москов. ун-та, 1981. – 584с.
5. Моляко В.А. Психологическое изучение творческой личности. – К., 1978. – 27с.
6. Роменець В.А. Психологія творчості. – К.: Либідь, 2001. – 288с.
7. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості вчителя: Навчальний посібник. – К.: ІСДОУ. – 1994. – 112с.
8. Тышкова М. Индивидуальный опыт, культура и развитие личности //Личность и ее жизненный путь. – М.: Наука, 1990. – С.61-70.

МЕТОДИЧНА СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ

Кучай Т.П. (Черкаси)

Загострення екологічної ситуації у світі підвело світову наукову, політичну, релігійну думку до необхідності широкого, всеохоплюючого залучення всіх верств людського суспільства до розв'язання однієї з найважливіших і найболючіших проблем сучасності – охорони навколишнього середовища. Світовий досвід свідчить, що ефективним засобом розв'язання цієї проблеми є належним чином організована система екологічної освіти, яка за останні роки виросла у цілісну педагогічну теорію і практику з притаманними їй законами й закономірностями, принципами і формами.

Питання екологічної освіти широко висвітлюють засоби масової інформації, наукова та популярна література. Цю проблему досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені. Проте фундаментальної праці з питань екологічної освіти за рубежом, доступної для учнівської і студентської молоді, а також для вчителів і викладачів до сьогодні немає [1, с.10].

С. Старовойт виокремлює основні задачі, що стоять перед системою професійної освіти у сфері екології і підготовки фахівців для всіх верств населення: а) комплексний характер неперервної екологічної освіти; б) формування екологічної культури в циклах різних навчальних дисциплін; в) організація взаємодії освітніх установ із природоохоронними організаціями; г) регіональний досвід використання різних форм екологічної освіти й еколого-просвітительської роботи [2, с.63].

Розглядаючи теоретичні і практичні аспекти екологічної освіти, Л. Лук'янова зазначає, що екологізація системи освіти зумовлена суспільними потребами. Вона ставить завдання надати системі освіти екологічного спрямування, яке полягає в посиленні еколого-світоглядних орієнтацій освіти, насиченні предметів питаннями екології, включення до змісту освіти результатів тих наукових досліджень, які пов'язані з регіонально-галузєвою спеціалізацією, а також у різнобічній підготовці екологічно грамотних спеціалістів різного профілю [3, с.38-39].

У 80-ті роки ХХ століття у Великій Британії серед різних концепцій та поглядів на педагогічну освіту чітко простежувалися два напрями: академічний і професійно-педагогічний. Перший орієнтувався на посилення загальної освіти майбутнього вчителя з урахуванням його особистих потреб, а другий – на розширення та поглиблення професійно-педагогічної підготовки, її практи-

чну орієнтацію, на зв'язок із шкільними навчальними планами й програмами. До другого напрямку належать такі відомі вчені, як П.Герст [4], Дж.Рейл, В.Тейлор, [5] які вважають, що підготовка вчителів у Великій Британії характеризується крайньою дезінтеграцією та розмежуванням, не відводиться належного місця психолого-педагогічним дисциплінам. Вчені запевняють, що перехід на ступеневу систему підготовки тільки загострить існуючі проблеми, але на заключному етапі навчання це дасть можливість закласти основи загальної психолого-педагогічної підготовки.

Соціо-культурна, психолого-педагогічна і природничо-наукова складові підготовки вчителя, що розкриваються в різних формах аудиторної і позааудиторної діяльності, формують екологічну свідомість і поведінку студентів. Таким чином, можна виділяти кілька блоків у даному процесі:

1. Вивчення основ екологічних знань (переважно через введення спецкурсів з екологічної освіти, використання потенційних екологічних можливостей змісту спеціальних дисциплін психолого-педагогічного аспекту).

На основі отриманих знань відбувається процес формування екологічного світогляду, що дає змогу розвивати планетарне мислення у майбутніх учителів усіх спеціальностей (здійснюється переважно в тісному зв'язку аудиторної і позааудиторної роботи; остання проводиться у вигляді екологічних вечорів, бесід, екологічних ігор, екскурсій та інших форм, що дають змогу готувати студентів до майбутньої еколого-природоохоронної діяльності).

2. Формування системи екологічних умінь майбутніх учителів, що розкриває їхні професійні здібності у взаємостосунках з соціальним природним середовищем (здійснюється переважно в навчально-виховному процесі і закріплюється в період передвипускної і випускної практик).
3. Формування екологічної свідомості на основі отриманих теоретичних знань і практичної діяльності в умовах навчально-виховного процесу (переважно практичні заняття, екологічні практикуми та ін).

Цей блок екологічної підготовки сприяє формуванню екологічної поведінки, що знаходить відображення в стійкій зацікавленості до природоохоронної діяльності [6, с. 40-42].

У сучасних умовах вища освіта є головним чинником, що визначає рівень економічного і соціального розвитку суспільства. Важко переоцінити роль вищої школи як для економічно розвинутих країн, так і для тих, що слабо розвинені або розвиваються. Від політичної мудрості державних діячів залежить, чи буде вища освіта мати домінуюче місце в суспільстві, а відтак, сприяти його економічному розвитку і гуманізації, чи ні.

Література

1. Швед м. Екологічна едукація за кордоном і в Україні. – Львів: вид. «світ», 1997.–106с.
2. Старовойт с. М. Професійна підготовка фахівців з охорони та захисту навколишнього середовища у вищих навчальних закладах великої британії: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04; – Київ, 2005. – 327 с. – бібліогр.: с. 203 – 229
3. Лук'янова Л. Б. Екологічна освіта у професійно-технічних навчальних закладах: теоретичний і практичний аспекти / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України: Монографія. – К.: Міленіум, 2006. – 252 с. – Бібліог.: с. 229 – 249.

4. Герст Пол, Томсон Грехем. Сумніви в глобалізації. Міжнародна економіка і можливості керування / Артем Войтович (пер.з англ.), Оксана Орленко (пер.з англ.). – К. : К.І.С., 2002. – 306с. : рис. – Бібліогр.: с. 253-269
5. Даненбург В., Монкриф В., Тейлор В. Основы оптовой торговли: Практик. курс – М. : Сирин, 2003. – 248с. : рис. – (Оптовая торговля)
6. Гнилуша Н. Екологічна освіта – складова культури майбутнього вчителя // Рідна школа.–1999.–№7-8.–С. 40-42.

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Левчук Н.В. (Вінниця)

Аналіз сучасних концепцій професійної підготовки майбутніх учителів в галузі екологічної освіти і виховання учнів дозволяє визначити, що пріоритетним напрямом в умовах гуманізації та гуманітаризації діяльності ВНЗ є розвиток особистості майбутніх учителів, формування їх екологічної культури, створення умов для розвитку творчої активності у професійно-педагогічній діяльності.

На сучасному етапі педагогічну діяльність учителів у галузі екологічної освіти і виховання учнів розуміють як інтегративну, цілісну, багатоаспектну, спрямовану на формування особистісних якостей учнів, що вступає у протиріччя з практикою підготовки майбутніх учителів[1].

Водночас зазначимо, що до цього часу у ВНЗ домінує предметна система навчання, результатом цього є фрагментарність знань студентів, не сформованість мотивів професійної діяльності учителів у галузі екологічної освіти і виховання учнів, відсутність ініціативи і творчості у роботі молодих учителів.

Проведений аналіз навчальних програм вищих навчальних закладів, процесу підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін свідчить, що взаємозв'язок між вивченням екологічних проблем, фаховою і педагогічною підготовкою вчителя до діяльності у галузі екологічної освіти і виховання учнів або зовсім відсутній, або обмежується зв'язком фахових і екологічних знань, що призводить до недостатньої сформованості професійної компетенції майбутніх учителів, низького рівня їхньої екологічної культури. Розв'язанню цієї проблеми заважає і відсутність єдиної системи неперервної підготовки майбутніх учителів до екологічної освіти і виховання учнів.

Аналіз теоретичних підходів до підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін щодо екологічної освіти і виховання учнів показав, що на сьогоднішній день необхідне використання таких форм і методів у даному процесі, які поєднують процесуальну і діяльнісну складові підготовки і спрямовані на формування особистості майбутніх учителів, які здатні на високому рівні виконувати свою місію в соціальній і професійній структурі суспільства [2].

Під готовністю учителя до екологічної освіти і виховання учнів ми розуміємо складне, інтегративне, системне, особистісне утворення, яке включає екологічну культуру вчителя, систему філософських, психолого-педагогічних, екологічних, спеціальних наукових, методичних знань, умінь і навичок з організації означеного виду діяльності, яке виникає в результаті певного досвіду і ґрунтується на формуванні позитивного ставлення, усвідомленні мотивів і потреб у даній діяльності та проявляється у конкретних його діях.

Педагогічні умови побудови навчально-виховного процесу щодо фор-